Sebasteian 40 marttyyria

9.3.

Sebasteian 40 marttyyria

Sebasteianin 40 marttyyria olivat roomalaisia sotilaita, jotka taistelivat samassa legioonassa. Kieltäydyttyään uhraamasta epäjumalille, heidät tuomittiin kuolemaan jäisessä vedessä. Yksi neljästäkymmenestä ei kestänyt, vaan poistui lämmittelemään, sillä marttyyreille tarjottiin mahdollisuutta pelastaa itsensä kieltämällä Kristus. Uskonsa kieltäneen paikan otti yksi vartijoista. Tämä näki, kuinka enkelit laskivat marttyyrien päähän voitonseppeleet, jätti paikkansa ja liittyi heidän joukkoonsa tunnustautuen kristityksi.

Sebasteian neljäkymmentä pyhää marttyyria - Suomen ortodoksinen kirkko

Sebasteian 40 marttyyria – Ortodoksi.net

Sebasteian marttyyrien muistopäivä on **aina suuren paaston aikana**. Suuri paasto kestää 40 päivää ja tästä syystä 40-päinen marttyyrijoukko on nostettu itsekieltäymyksen esikuvaksi pitkään paastokilvoitukseen.

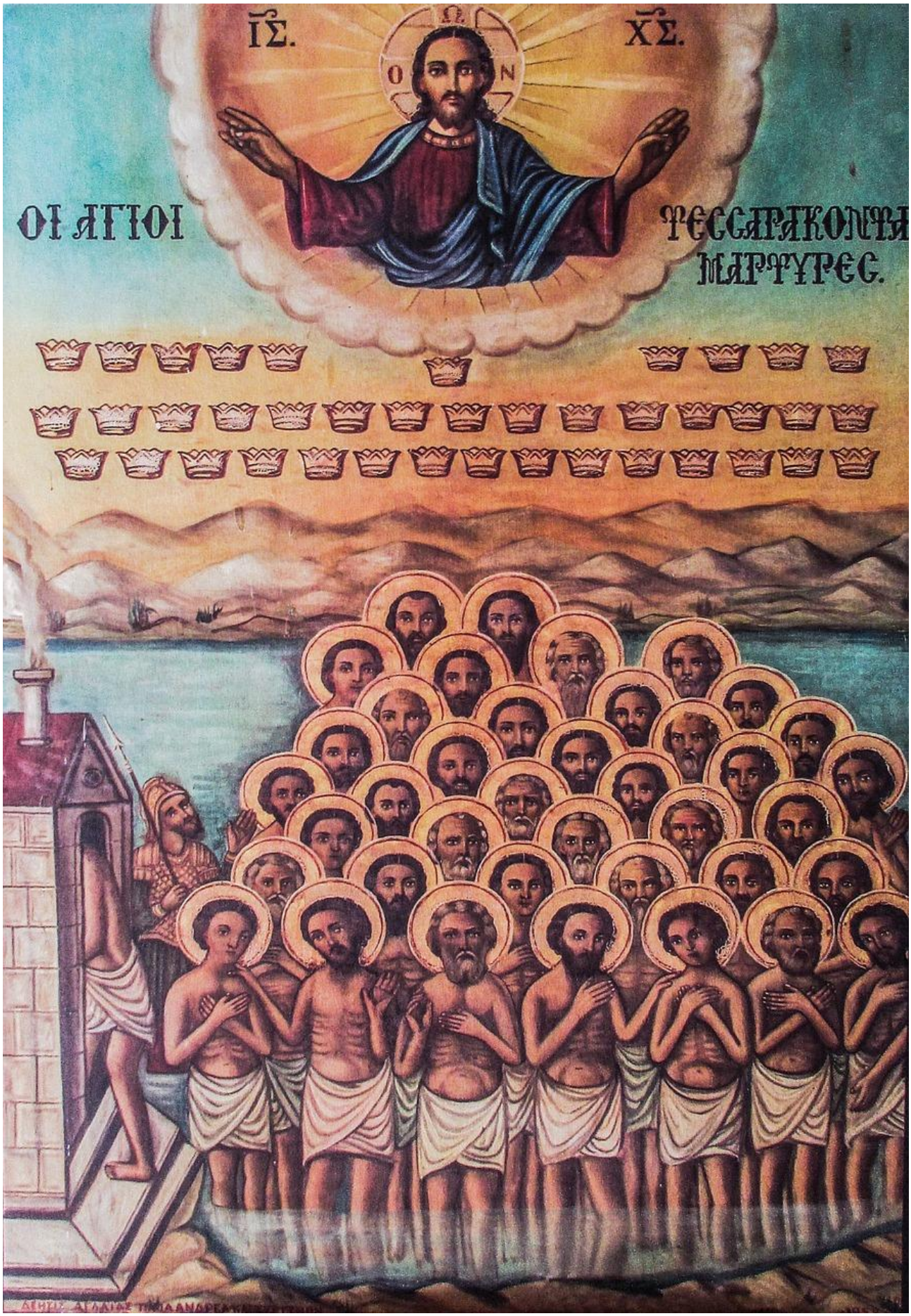
Sebasteian marttyyrien muistopäivänä **öljy ja viini on sallittu**, mikäli juhla ei satu ensimmäiselle paastoviikolle. Puhtaalla viikolla noudatetaan poikkeuksetta kuivaa paastoa.

Rukous uskonsa takia vainottujen puolesta – Ortodoksi.net

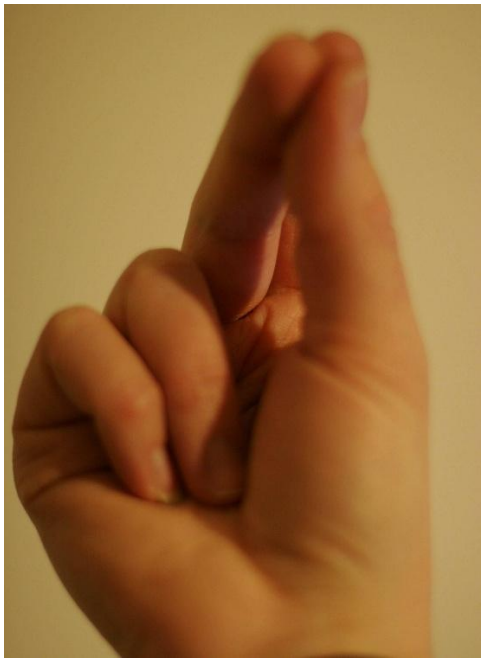

Sebasteianin 40 marttyyrin juhla on samalla ortodoksien epävirallinen avantouintipäivä! Pulahda marttyyrien kunniaksi hyiseen veteen.

Kuva: Pixabay/ fintuq

ΙΣ.
Ω
Ο
Ν
ΧΣ.
ΟΙ ΑΓΙΟΙ
ΤΕΣΣΑΡΑΚΟΝΤΑ
ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

Numeroiden symboliikka

Uskonoppimme on vahvasti numeraalinen. Uskomme yhteen, kolmiyhteiseen Jumalaan, sekä Kristukseen, jolla on kaksi luontoa yhdessä persoonassa.

Numerot ovat merkityksellisiä myös kristillisessä kansanperinteessä. Ne kantavat uskonopillisia merkityksiä ja ovat paitsi opetuksen, myös rukouksen välikappaleita.

Ristinmerkki on ruumiillinen uskontunnustus ja kuvaa yhtä, kolmiyhteistä Jumalaa, sekä Kristuksen kahta luontoa yhdessä persoonassa.

Mihin numerot viittaavat?

1 – Jumala

2 – Kristuksen kaksi luontoa

3 – Pyhä Kolminaisuus

4 – Neljä kanonista evankeliumia

5 – Pentateukki tai Kristuksen kärsimykset ja viisi haavaa

6 – Luomisen kuusi päivää

7 – Täydellisyyden luku: viittaa luomistyön loppuunsaattamiseen

8 – Illaton päivä, iankaikkisuus: myös numeron muoto kuvaa tätä

9 – Enkelien hierarkiat (ks. 8.11.)

10 – Dekalogi eli kymmenen käskyä

11 – 12 apostolia miinus Juudas

12 – Israelin 12 heimoa ja 12 apostolia

13 – 12 apostolia plus Kristus

33 – Kristuksen maanpäälliset elinvuodet

40 – Kilvoitus (ks. suuri paasto)

Kristitty näkee kaiken viittauksena yhteen, kolmiyhteiseen Jumalaan. Moniin uskonnollisiin riitteihin kuuluu kolminkertainen toisto, millä tunnustetaan uskoa Pyhään Kolminaisuuteen.

Numerosymboliikka näkyy kirkossa, mutta myös kansanperinteessä. Esimerkiksi virpovitsan haarojen ja paperikukkien määrään on usein liitetty merkityksiä.

Symboliikka ei kristillisessä ajattelussa ole pelkkä viittaus tai vertauskuva. Symboli on olemuksellisesti osa kuvaamaansa asiaa. Aivan kuten pyhät ovat todellisesti läsnä pyhissä kuvissaan, myös numerot kantavat itsessään sitä uskonopillista sanomaa, jonka niihin liitämme. Tämä tekee niistäkin uskon symboleita, joilla tunnustamme uskomme.

Uskontunnustusta kutsutaan myös ”uskon symboliksi”.
Se kuvaa sanallisesti uskomme totuuden.

Kirkon kupolien määrä ei ole sattumanvarainen. Kupolien määrä voi kuvaat esimerkiksi evankelistoja tai apostoleja. Suurin kupoli edustaa Kristusta.

Juhlan perinteitä

40 marttyyrin juhla on tärkeä paaston ajan virstanpylväs. Paastoa kevennetään, nautitaan perinneherkkuja ja juhlitaan kevättä.

Martis

Antiikin itäeurooppalaisessa maatalousyhteiskunnassa vuosi alkoi maaliskuussa, joka oli ensimmäinen kevätkuukausi. Maaliskuun alkuun liittyy edelleen monia perinteitä, joilla ennustetaan säätä, turvataan hedelmällisyyttä ja puhdistaudutaan rituaalisesti. Kristinuskon myötä kevään ja uudenvuoden perinteet ovat osin siirtyneet juhlittavaksi 40 marttyyrin juhlana sekä Ilosanoman juhlana.

Monissa maissa ihmiset pitävät maaliskuun alussa punavalkoisia kevätnauhoja ranteessaan, kaulassaan tai rinnassaan. Yhteen punottujen nauhojen värien merkitys on hieman erilainen riippuen siitä, milloin nauha puetaan.

Maaliskuun 1. päivänä valkoinen ja punainen kuvaavat talven ja kevään kohtaamista.

Sebasteianin marttyyrien juhlana punainen kuvaa marttyyrien verta ja valkoinen heidän hengellistä puhtauttaan.

Ilosanoman juhlana (25.3.) kaksi väriä kuvaavat Kristuksen kahta luontoa.

Kuva: Pixabay/ ooceey

Punavalkoisia Martis-kevätnauhoja annetaan lahjaksi maaliskuun alkaessa mm. Romaniassa, Bulgariassa, Makedoniassa ja Kreikassa. Lisää martis-nauhoista, ks. 1.3. ja 25.3.

Zhavoronki

Venäjällä Sebastianin 40 marttyyrin muistoksi leivotaan 40 kiurupullaa (ven. zhavoronki).

Kyyrölässä yhden kiurun sisään leivottiin kolikko. Vastaava on tapana eri kulttuureissa jouluna, uutenavuotena ja loppiaisena. Kolikon saaminen tietää onnea ja siunausta tulevalle vuodelle, joten kyseessä on uudenvuoden perinne. 1400-luvun lopulle asti uusi vuosi alkoi Venäjälläkin maaliskuussa.

Kolikon saajan tulee ostaa sillä kirkossa tuohus ja asettaa se palamaan ikonin eteen.

Kuu kiurusta kesään …

Kiuru on kevään ennusmerkki ja niitä voi leipoa koko maaliskuun ajan. Sebasteanin marttyyrien juhlana kiurupullia leivotaan 40 kappaletta ja yhteen piilotetaan kolikko.

[Kiurupulla eli zhavoronki – Ortodoksi.net]

Mucenici

Romaniassa ja Moldovassa Sebasteianin marttyyrien juhlan nimi on Mucenici, mikä tarkoittaa marttyyria. Kyseessä on juhlallinen viljelykauden aloitusjuhla.

Maaliskuun alun päivistä ennustetaan säätä. Mucenici-juhlaan liittyy useita vanhoja perinnäistapoja, joilla turvataan pellon hedelmällisyyttä, samalla kun valmistaudutaan kyntötöihin. Pelloille mm. keräännytään hakkaamaan kepeillä maata, jotta kylmä lähtisi pois ja paha karkaisi kauas.

Rituaalinen puhdistautuminen kuului uuden vuoden juhlintaan jo ennen kristinuskoa. Kristityt liittivät puhdistautumisen maaliskuussa vietettävään suureen paastoon, sekä 40 marttyyrin juhlaan. Edelleen on tapana tehdä juhlan edellä kevätsiivous, polttaa roskia kokoissa, sekä vihmoa kodit pyhitetyllä vedellä ennen marttyyrien juhlaa. Paikoin vastaava on tapana 25.3.

Kuva: Pixabay/ 头比肩宽

40 marttyyrin juhlana kuuluu juoda 40 lasia viiniä. Perinne puhuu selvää kieltä siitä, että kyseessä on yhteisöllinen juhla, sillä yksin tällaista määrää ei ole tarkoitettu juotavaksi. Yhdessä syöminen ja juominen suuren paaston aikana on tuonut kaivattua kevennystä ankaraan arkeen ja paastoon, pitkän talven jälkeen.

40 viinilasin juominen on miesten perinne. Juhlaa kutsutaankin kansanperinteessä miesten päiväksi, sillä edellisenä päivänä (8.3.) vietetään kansainvälistä naistenpäivää.

Neljäkymmentä punaista viinilasia kuvaavat 40 marttyyrin verta. Sanotaan, että miesten juodessa viinin, se muuttuu heidän suonissaan marttyyrien vereksi, joka vahvistaa heitä ja antaa voimia tulevan vuoden koettelemuksiin, sekä alkaviin peltotöihin.

Kuva: Flickr/ Christina Avadanei

Muceni on paitsi juhlan nimi, myös perinneruoka. Eri alueilla on kyseessä joko leipä, pulla tai hunajaliemessä keitetty pasta.

Mucenici on kahdeksikon muotoinen. Kahdeksikon muoto viittaa iankaikkisuuteen, sekä taivaan ja maan yhteen kietoutumiseen.

Mucenici-leivonnainen kastetaan hunajassa, sillä hunaja kuvaa Jumalan lahjojen runsautta ja makeus on Jumalan valtakunnan vertauskuva. Päälle tulee saksanpähkinärouhetta tai seesaminsiemeniä.

Kuva: Wikimedia Commons/ Nicubunu

Mucenicin toinen nimi on Sfinţişori, suomeksi pikku pyhät. Joillakin alueilla kyseessä on hunajaliemessä keitetty pastamainen herkku. Perinnetietoisella emännällä on kotonaan pastamuotti, jolla tehdään kahdeksikon muotoisia paloja. Mucenici-pastaa saa maaliskuussa myös valmiina kaupasta.

Kahdeksikko kuvaa iankaikkisuutta paitsi muodoltaan, myös siksi, että se viittaa sunnuntaihin, viikon kahdeksanteen päivään. Kristuksen ylösnousemuksen päivä on se hetki, josta kaikki johdetaan ja jonne kaikki palaa. Koko muu viikko on kristitylle tavallaan edellisen sunnuntain jatkoa ja samalla valmistautumista seuraavaan sunnuntaihin. Tässä ajan ja ikuisuuden leikkauspisteessä on elää myös kirkko.

Rozune

Syyriassa juhlan nimi on Rozune, kuten myös juhlana leivottavan perinneleivän. Jokaiselle perheenjäsenelle leivotaan oma ristinmuotoinen leipä, ja yhteen piilotetaan kolikko. Perheen nuorin jakaa leivät. Kolikon saaja on ”kuin 40. marttyyri, joka kääntyi viime hetkellä”.

Rozune-ristileipää syötetään myös kotieläimille ja haudataan peltoon. Perinne muistuttaa sekä karjalaista ristaleipäperinnettä (ks. suuri paasto) että kuninkaan kakku -perinnettä (ks. 6.1.)

Syyriassa muistetaan Sebasteian 40 marttyyria erityisellä rukouspalveluksella, jossa tehdään 40 maahankumarrusta jokaiselle marttyyrille. Tämä tekee yhteensä 1600 maahankumarrusta!

Kuva: Wikimedia Commons/ mideastimage.com

Syyrialaisia kristittyjä Mosulissa, Pohjois-Irakissa.

Idän ortodoksisen kirkon lisäksi Syyriassa toimii myös orientaalinen kirkko, sekä assyyrialainen (nestorialainen) kirkko. Katolisella kirkolla toimii alueella useita vanhoja itäisen riituksen kirkkoja.

Agii Saranda

Kreikassa 40 marttyyria muistetaan valmistamalla 40 ruokalajia tai leivonnaista. Paastonaikana kaikki valmistetaan ilman eläinkunnan tuotteita. Tässäkin tapauksessa kyseessä on ilman muuta ollut koko kylän juhla. Yksinään ei kukaan ole tällaista ruokien paljoutta valmistanut, saati syönyt.

Juhlan perinteisiin kuuluu myös puutarhan laittaminen kevätkuntoon uutta kasvukautta varten. Basilika myös istutetaan 9.3., jotta siitä kasvaisi nelikymmenversoinen. Tällä basilikalla koristellaan risti syyskuussa (ks. 14.9.)

Kuva: Pixabay/ MissXlendi

Vinkit 40 marttyyrin juhlan viettoon kotona

Juhlan perinteet kannustavat juhlimaan porukalla. Järjestä vaikka nyyttärit. Syökää 40 lajia paastoruokia ja nauttikaa 40 lasia viiniä.

Laivo kiurupullia, rozune-ristileipiä tai kahdeksikon muotoisia mucenici-pullia.

Puno punavalkoinen kevätnauha ja sido ranteeseesi muistuttamaan marttyyreista. Sido nauha puuhun, kun näet ensimmäisen kukan tai muuttolinnun. Voit myös polttaa nauhan pääsiäisenä tai pääsiäisen päätyttyä.

Vihkosen laati Maura Ihatsu.
Kuvat
Sivut 1 ja 7: Wikimedia Commons/ Лобачев Владимир
Sivu 3: Pixabay
Sivut 4 ja 5: Ortoboxi